

Kunskapsekonomins viktigaste tillgång: Så möter vi globaliseringens utmaningar

Värdekedjorna blir allt mer globala och de delar av värdekedjorna som står för mest värdeskapande är till stora delar kopplat till de kunskapsbaserade tillgångarna. De immaterialrättsintensiva företagen står också för en övervägande del av EU:s export till omvärlden. Denna utveckling innebär flera utmaningar, bland annat är de immaterialrättsliga regelverken inte är fullt ut harmoniserade och i en del länder finns en bristande respekt för existerande rättigheter. En del av utmaningen är också att olika aktörer behöver uppmärksamma vad som gäller när innovationer flödar över nationsgränser. I praktiken handlar detta om Sveriges konkurrenskraft. Många av våra konkurrentländer gör stora satsningar kring att bättre ta tillvara sina kunskapsbaserade tillgångar.

Konsekvenser

Immaterialrätten har sin grund i internationella konventioner och avtal, den är därmed internationell till sin karaktär. Det är dock samtidigt så att immaterialrätten bygger på territorialitetsprincipen, som enkelt uttryckt innebär att rättigheterna är kopplade till ett visst territorium. I Sverige gäller svensk upphovsrätt, i Tyskland tysk. I Kina gäller kinesisk patenträtt, i Indien indisk. För företag som verkar i flera länder innebär det praktiska problem.

Till detta hör att företag som verkar i flera länder behöver skriva olika avtal kring rättigheterna i olika länder och i vissa fall måste anpassa sina affärsmodeller till de olika regelverken som finns. Transaktionskostnaderna i relation till rättighetshantering kan bli stora. I vissa fall, även i relation till andra länder inom EU, är rättsläget så oklart att många frågor inte kan ges entydiga svar.

De kunskapsbaserade tillgångarna har kommit att få en allt större betydelse. Detta gäller både på företagsnivå och på nationell nivå. Många länder gör stora satsningar för att ta tillvara dessa tillgångar på bästa sätt, inte minst genom att koppla innovationsstrategi till immaterialrättsstrategi. Under 2018 stod Asien för två tredjedelar av världens samlade patent, design och varumärkesansökningar. Resten av världen stod alltså för en tredjedel. Länder som vi betraktat som plagiatörer har gått till att vara innovationsländer.

Den konkurrenssituation svenska företag lever i har därmed kommit att utvecklas på många olika plan. För konkurrenskraft krävs en politik som förstår den verklighet som företagen faktiskt verkar i.

Våra förslag på hur utmaningen ska mötas

1. En samlad strategi på nationell nivå

Det krävs en samlad strategi på nationell nivå kring immaterialrättsfrågorna. Hit hör att samtliga myndigheter och departement som har arbetar med frågor kring internationell handel måste ha med immaterialrättsaspekterna i sina instruktioner och direktiv.

2. Stödsystemen måste vara rustade för immaterialrättsfrågor

Kring företag som ska ut på export, och som ska ägna sig åt import, finns omfattande stödsystem. Dessa har inte alltid kompetens kring immaterialrättsfrågor och har inte heller fullt ut mandat att arbeta med dessa frågor. Det behöver ändras.

3. Sverige ska arbeta aktivt i harmoniseringsfrågor

En ökad harmonisering av immaterialrätten borde ligga högt upp på Sveriges agenda. Det påverkar företagens möjligheter att skydda sina innovationer och det sänker företagens transaktionskostnader.

4. Sverige ska arbeta aktivt i frågor kring verkställighet

Sverige bör aktivt arbeta med frågor kring verkställighet, inte minst internationellt. Företag drabbas av att inte kunna genomdriva rättigheter i olika länder.

Vill du diskutera mer om hur Sverige ska kunna stärka arbetet med kunskapsbaserade tillgångar? Kontakta Svenskt Näringslivs expert Christina Wainikka, christina.wainikka@svensktnaringsliv.se